

СПЕЦИФИЧНИ ПРАВА И НУЖДИ ОТ ЗАЩИТА НА ПОСТРАДАЛИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С УЧАСТИЕТО МУ В НАКАЗАТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО

Елена Недялкова¹

Резюме: Статията изследва процесуалните средства и мерки за защита на правата и законните интереси на пострадалите лица въз основа на българското и международното законодателство. Анали-

зирана е и възможността за издаване на Европейска заповед за защита.

Ключови думи: Европейска заповед за защита, наказателно производство

Съгласно основните принципи, заложи в българската Конституция (КРБ)², Република България (РБ) е правова държава, която се управлява според Конституцията и законите на страната, гарантира живота, достойнството и правата на личността и създава условия за свободно развитие на човека и гражданското общество. Като член на Европейския съюз (ЕС) РБ активно участва в неговото изграждане и развитие (чл. 4, ал. 1 – 3 от КРБ).

Регламентираните основни начала в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК)³ визират осигуряването на всички необходими процесуални средства за защита на правата и законните интереси на пострадалия въз основа на съответните конституционни разпоредби. Съдът, прокурорът и разследващите органи са длъжни да разясняват на участващите в наказателното производство лица техните процесуални права, както и да им предоставят възможност да ги упражняват (чл. 56 от КРБ; чл. 15, ал. 2 – 4 от НПК).

Българското наказателно законодателство използва процесуалното понятие за „пострадал“, дефинирано в разпоредбите на чл. 74 от НПК. Според тях качеството пострадал може да има лицето, претърпяло имуществени или неимуществени вреди от престъплението, а при смъртта му това право преминава върху неговите наследници. Обвиняемият няма възможност да упражнява правата на пострадал в едно и също наказателно производство.

Правата на пострадалия възникват само когато той изрично поиска да участва в досъдебното производство, посочвайки адрес в страната за призоваване и уведомяване за хода на делото. При наличието на изрично съгласие, призоваването и уведомяването на постра-

¹ Главен асистент, д-р, департамент „Право“, Нов български университет, ел. поща: enedialkova@nbu.bg.

² Обнародвана в ДВ, бр. 56 от 13.07.1991 г., в сила от 13.07.1991 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г.

³ Обнародван в ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 62 от 5.08.2022 г.

далия би могло да се извърши и на посочен от него електронен адрес. Правата за участие, призоваване и уведомяване относно хода на производството могат да бъдат оттеглени от пострадалия по всяко време.

Пострадалият, който е посочил адрес (вкл. електронен) за призоваване в страната, трябва да бъде незабавно уведомен от съответния компетентен орган за образуването на досъдебното производство.

Процесуалното качество на пострадалия би могло да се упражнява чрез неговите права само в досъдебната фаза на наказателния процес. Пострадалото лице може да участва в съдебното производство единствено ако се конституира като частен обвинител или граждански ищец, или и в двете процесуални качества едновременно. С оглед на това НПК изрично посочва правата на пострадалия именно в досъдебното производство:

- да бъде уведомен за всички свои права в наказателното производство;
- да получи защита за сигурността си, както и за сигурността на своите близки;
- да бъде своевременно информиран за хода на наказателното производство;
- да участва в производството съгласно правилата, установени в НПК;
- да прави искания, бележки и възражения;
- да обжалва актовете, които водят до прекратяване или спиране на наказателното производство, както и да получи писмен превод на постановлението за прекратяване или спиране, ако не владее български език;
- да има повереник, респ. особен представител.

Исканията, бележките, възраженията, както и обжалването на актовете, които водят до прекратяване или спиране на наказателното производство, могат да бъдат извършвани и по електронен път, подписани с квалифициран електронен подпис (чл. 75, ал. 1 – 3 от НПК).

Правото на пострадалия да има повереник в досъдебното производство е регламентирано не само в разпоредбите на чл. 75, ал. 1, но и в тези на чл. 101 от НПК, установяващи защитата на специфични права и интереси по отношение на малолетния, непълнолетния, ограничено дееспособния и недееспособен пострадал посредством назначаването на особен представител – адвокат, който участва в наказателното производство като повереник.

В тази връзка обаче следва да се отбележи, че едновременно с това разпоредбата на чл. 100 от същия кодекс визира възможността за упълномощаване, респ. назначаване на повереник само по отношение на лице, което е конституирано в качеството на частен обвинител, частен тжжител, граждански ищец или граждански ответник. Както е известно, участието на лицата във всички изброени дотук качества, с изключение на фигурата на пострадалия, е възможно единствено в съдебното производство. Така констатираното противоречие в регламентацията относно правото на пострадалия да има повереник води до извода, че това процесуално-технически е възможно само в съдебната фаза на делото и следователно би могло да доведе до съществени процесуални нарушения относно упражняването му в досъдебното производство. По тази причина *de lege ferenda* следва да бъде осъществена съответната корекция.

От 2015 г. НПК⁴ въвежда специални мерки за защита на пострадалия, свързани с налагането на редица ограничения спрямо обвиняемия, респ. подсъдимия и в двете фази на наказателното производство – досъдебна и съдебна. Съгласно разпоредбите на чл. 67, ал. 1 – 6 съответният първоинстанционен съд може да му забрани:

⁴ Освен съдържанието на чл. 67 от НПК законодателят изменя и неговото заглавие „Забрана за доближаване до пострадалия“, като въвежда новото: „Мерки за защита на пострадалия“, с които се разширяват ограниченията за обвиняемото лице – обнародвано в ДВ, бр. 41 от 2015 г., в сила от 6.07.2015 г., когато се въвежда и новата разпоредба на чл. 68а.

- да доближава непосредствено пострадалия;
- да осъществява контакт с него под каквато и да било форма, включително по телефон, чрез електронна или обикновена поща и факс;
- да посещава същите населени места, райони или обекти, в които пострадалият пребивава или посещава.

Посочените защитни мерки биха могли да бъдат наложени от съда по искане на пострадалия или с неговото съгласие в случаите, когато се предлагат от наблюдаващия делото прокурор. Сезираният съд разглежда незабавно предложението или молбата еднолично в открито заседание, след изслушване на прокурора, обвиняемия и пострадалия. Произнася се с окончателно определение.

Постановената забрана спрямо обвиняемия, респ. Подсъдимия, може да отпадне при следните хипотези:

- след приключване на делото с влязлата в сила присъда;
- когато производството бъде прекратено на друго основание;
- когато пострадалият поиска от съда отмяна на забраната.

Последната възможност би могла да бъде използвана по всяко време и фаза на висящото наказателно дело. Съответната молба отново следва да бъде разгледана еднолично – в открито заседание с изслушване на прокурора, обвиняемия, пострадалия и с постановяване на окончателно определение.

Следва да се отбележи, че налаганите ограничения в съдебното производство се осъществяват от съда, който разглежда делото.

В случаите, когато обвиняемият наруши някоя от посочените по-горе специални мерки за защита или забраната за напускане пределите на РБ, му се взема мярка за неотклонение или определената мярка за неотклонение се изменя в по-тежка по реда, предвиден в НПК (чл. 68 и чл. 68а от НПК).

Предвид правото на лично участие на пострадалия в наказателното производство в различни форми, вкл. и чрез предоставяне на свидетелски показания, следва да се вземат под внимание и хипотезите на задължително назначаване на експертиза, визирани в алинея втора на чл. 144 от НПК. Това води до извода, че пострадалото лице в досъдебната фаза на процеса, а в съдебната – ако е конституирано като частен обвинител и/или граждански ищец, би могло да участва и в процесуалното качество на свидетел по едно и също дело (аргумент от разпоредбата на чл. 118, ал. 1, т. 2 от НПК).

След конкретизирането на специални мерки за защита на пострадалия през 2015 г., законодателят въвежда и възможността за установяване на специфични нужди от защита на свидетел чрез експертиза във връзка с неговото участие в наказателното производство (чл. 144, ал. 1 и ал. 3 от НПК)⁵.

През 2017 г. НПК предостави легално определение на понятието „Специфични нужди от защита“ (СНЗ) в новата Допълнителна разпоредба на § 1, ал. 4 – такива „са налице, когато е необходимо прилагане на допълнителни средства за защита от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, емоционално или психическо страдание, включително за запазване на достойнството на пострадалите по време на разпит“. Едновременно с това се възприеха и новите разпоредби, свързани с разпитите на свидетели със СНЗ:

⁵ В тази връзка вж. по-подробно Недялкова, Е. (2020). Задължително назначаване на експертиза в наказателното производство. В: *Сборник доклади от научна конференция „Върховенство на правото – актуални проблеми“*. София: Нов български университет, 233.

– относно провеждането им при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително чрез видео или телефонна конференция, в съответствие с разпоредбите на НПК;

– показанията на свидетел, дадени по същото дело пред съдия в досъдебното производство или пред друг състав на съда, се прочитат винаги, когато свидетелят е малолетен или със СНЗ и при разпита му са присъствали обвиняемият и неговият защитник;

– когато свидетелят е малолетен и/или със СНЗ и е бил разпитан по делото, се разпитва отново само когато показанията му не могат да се прочетат при условията и по реда на чл. 281 от НПК или когато новият разпит е от изключително значение за разкриване на обективната истина. В тези случаи разпитът също се провежда при вземане на мерки за избягване на контакт с подсъдимия, включително в специално оборудвани помещения (чл. 139, ал. 10; чл. 280, ал. 6; чл. 281, ал. 1, т. 6 от НПК)⁶.

Останалите нови разпоредби са обнародвани през 2019 г. и обхващат информирането на пострадалия със СНЗ във връзка с взетите мерки за неотклонение на обвиняемите и освобождаването на осъдените лица:

– прокурорът в досъдебното и съдът в съдебното наказателно производство са длъжни да уведомяват незабавно пострадалия със СНЗ в случаите, когато взетата мярка за неотклонение „Домашен арест“ или „Задържане под стража“ бъде нарушена от обвиняемия, както и когато бъде отменена или заменена с подписка или гаранция;

– при отлагане изпълнението на наказанията „Лишаване от свобода“ и „Пробация“, както и при приспадане времето на задържането и лишаването от права на осъдения, съответният прокурор трябва незабавно да уведоми пострадалия със СНЗ (чл. 67а; чл. 415; чл. 417; чл. 417а от НПК и чл. 59 от НК)⁷.

В разпоредбата на алинея втора – чл. 67 от НПК законодателят е въвел специално задължение за съда да уведомява пострадалия относно възможността за издаване на Европейска заповед за защита (ЕЗЗ). Същата цели да подпомогне жертвите на престъпления в целия Европейски съюз (ЕС) и е предназначена да продължи защитата на пострадалия и тогава, когато той промени местопребиваването си в друга държава членка на съюза, с изключение на Дания и Ирландия⁸.

Правилата, определящи правомощията на съда или друг еквивалентен орган в една държава от ЕС да издава ЕЗЗ, когато защитеното лице се премести в друга държава от ЕС, са регулирани от изискванията на Директива 2011/99/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно Европейската заповед за защита⁹. За да може да погори действие на национално равнище, РБ транспонира посочената Директива в своето законодателство, приемайки съответния Закон за Европейската заповед за защита (ЗЕЗЗ)¹⁰.

⁶ Допълнителната разпоредба на § 1., ал. 4, както и тези на чл. 139, ал. 10; чл. 144, ал. 3; чл. 280, ал. 6 и чл. 281, ал. 1, т. 6 от НПК са визирани като „нови“ или „допълнени“ с обнародването им в ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.

⁷ Разпоредбите на чл. 67а и чл. 417а са визирани като „нови“ с обнародването им в ДВ, бр. 16 от 2019 г.

⁸ Според § 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на Закона за Европейската заповед за защита: „Държава членка“ е държава членка на Европейския съюз, с изключение на Дания и Ирландия“.

⁹ ОВ, L 338/2 от 21 декември 2011 г.; влязла в сила на 10 януари 2012 г. Директивата е приложима само по отношение на защитните мерки, приети по наказателни дела, и не обхваща мерки за защита, постановени по силата на гражданското законодателство.

Този законодателен акт има успоредно действие с Регламент (ЕС) № 606/2013, въвеждащ ефективен процес за удостоверяване, който цели да подпомогне бързото и опростено признаване на заповед, издадена от една държава от ЕС – в друга.

¹⁰ Обнародван в ДВ, бр. 41 от 5.06.2015 г., в сила от 6.07.2015 г.; доп. ДВ, бр. 33 от 26.04.2016 г., в сила от 27.05.2016 г.

Според чл. 3 от ЗЕЗЗ Европейската заповед за защита се издава въз основа на взета мярка „за защита на лице, пострадало от престъпление, насочено срещу неговия живот, телесна, психическа или полова неприкосновеност, личната му свобода или достойнство“. Мярката се взема по наказателно дело в съответната държава членка и включва една или повече от регламентираните в националния закон забрани или ограничения, налагани на лицето, създаващо опасност¹¹.

Органът в РБ, компетентен да признае ЕЗЗ, издадена в държава членка, е окръжният съд по местоживееене на защитеното лице, освен когато то не живее на територията на страната. В този случай компетентен да признае ЕЗЗ ще бъде Софийски градски съд.

В случаите, когато ЕЗЗ е изпратена на некомпетентен за признаването ѝ орган, той я препраща служебно на съответния компетентен съд и незабавно уведомява за това издаващата държава по начин, позволяващ писмен запис и удостоверяване на автентичността.

Когато съдът получи изпратената ЕЗЗ по поща, вкл. електронна, факс или по друг начин, позволяващ писмен запис и удостоверяване на автентичността, той образува производство по признаване. Разглежда делото еднолично в закрито заседание и се произнася в 3-дневен срок с определение. Съдът има право да поиска от компетентния орган на издаващата държава и допълнителна информация, като определя срок за нейното получаване, до изтичането на който съдебното заседание се отлага.

С постановяването на окончателното си определение, компетентният съд има правомощието да признае или да откаже признаването и изпълнението на ЕЗЗ. Когато я признава, той определя конкретната защитна мярка, предвидена в българския НПК, която в най-голяма степен съответства на мярката за защита, взета в издаващата държава. Тя не може да бъде по-тежка от мярката, взета в издаващата държава. Съдът е длъжен да уведоми: лицето, създаващо опасност; компетентния орган на издаващата държава и защитеното лице за определението по признаване на ЕЗЗ, както и за възможните последици от нарушението на взетата мярка за защита съгласно българския закон. Адресът и другите данни за контакт на защитеното лице не се споделят с лицето, създаващо опасност, освен ако тези данни са необходими с оглед на изпълнението на защитната мярка.

След като признае ЕЗЗ, съдът следва да постанови определение за изпълнението на защитната мярка, препис от което изпраща на органите на Министерството на вътрешните работи (МВР) в страната по местопребиваване на защитеното лице. Полученото определение подлежи на незабавно изпълнение.

Когато постановената защитна мярка бъде нарушена, органите на МВР трябва незабавно да уведомят съответните органи на прокуратурата и съда. Съдът трябва да уведомява в писмена форма компетентния орган на издаващата държава или държавата на надзор за всяко нарушение на мярката, определена в изпълнение на ЕЗЗ. Уведомлението задължително се придружава с превод на официалния език на издаващата държава или на друг официален език на ЕС, който тя е определила в декларация до Европейската комисия.

Компетентният съд може да постанови отказ от признаване и изпълнение на ЕЗЗ при наличие на някое от следните основания:

- Наличие на непълна заповед или когато непълнотата ѝ не е отстранена от компетентния орган на издаващата държава в определения за това срок;
- Мярката по заповедта е различна от ограниченията и забраните, включени в защитните мерки по чл. 3, ал. 2 от ЗЕЗЗ;

¹¹ Българският НПК регламентира три основни забрани спрямо обвиняемия в разпоредбата на чл. 67, ал. 1, т. 1 – 3, цитирана по-горе.

- Мярката по заповедта е постановена във връзка с деяние, което не съставлява престъпление според българското наказателно законодателство;
- Мярката по заповедта е издадена във връзка с престъпление, което е амнистирано според българското законодателство и делото по него е подсъдно на български съд;
- Лицето, извършило деянието и създаващо опасност, се ползва с имунитет, което прави невъзможно вземането на защитна мярка;
- Наказателното преследване за съответното извършено престъпление е погасено по давност и делото за него е подсъдно на български съд;
- Признаването на заповедта би било в противоречие с принципа *ne bis in idem*;
- Мярката по заповедта е постановена спрямо лице, което поради възрастта си съгласно българското законодателство не може да бъде наказателноотговорно за деянията, във връзка с които е постановена мярката;
- Мярката в заповедта е свързана с престъпление, което съгласно българското наказателно законодателство се смята за извършено изцяло или предимно на територията на РБ.

Съдът е длъжен незабавно да уведоми компетентните органи на издаващата държава и защитеното лице за отказа по признаването на ЕЗЗ, както и основанието за неговото постановяване. Той трябва да уведоми лицето, нуждаещо се от защита, и относно възможността му да поиска налагането на защитна мярка по ЗЕЗЗ, както и за всички приложими средства за правна защита, предвидени в закон (чл. 5 – чл. 8 от ЗЕЗЗ).

Освен КРБ, НПК¹², Директива 2011/99/ЕС и ЗЕЗЗ, отношение към процедурите по издаване, признаване, изпълнение и отмяна на ЕЗЗ имат и други български и международни актове:

- Наказателен кодекс (НК)¹³ – чл. 16а, ал. 1¹⁴; чл. 93, т. 13 и т. 31; чл. 159а – чл. 159г¹⁵; чл. 182; чл. 227, ал. 2; чл. 270, ал. 2; чл. 296 и др.;
- Закон за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР)¹⁶ – чл. 30а; чл. 61 – чл. 67; чл. 72 и др.;
- Закон за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство (ЗЗЛЗВНП)¹⁷;

¹² В НПК са визирани следните разпоредби, относими към защитата на пострадалия чрез ЕЗЗ: чл. 15; чл. 67, ал. 2; чл. 68а; чл. 73 – 76; чл. 79; чл. 84; чл. 87; чл. 100 – 101; чл. 118, ал. 1, т. 2; чл. 122 – 123; чл. 249, ал. 4, т. 2; чл. 310, ал. 5 и др.

¹³ Обнародван в ДВ, бр. 26 от 02.04.1968 г., в сила от 01.05.1968 г., последно изм. с Решение № 13 от 27.09.2022 г. на Конституционния съд на РБ – бр. 79 от 4.10.2022 г.; Решение № 1 от 24.01.2023 г. на Конституционния съд на РБ – бр. 10 от 31.01.2023 г.

¹⁴ Посочената нова разпоредба е въведена през 2013 г. и изключва вината относно деянието, осъществено от лице, пострадало от трафик на хора, в случаите, когато е било принудено да го осъществи в пряка връзка с това му качество.

¹⁵ Трафикът на хора е криминализиран и регламентиран в съответствие с международното и европейското законодателство в тази област. Разпоредбите на чл. 159а – чл. 159г са визирани в специален Раздел IX на Глава втора „Престъпления против личността“ от НК.

Наказателният закон въвежда изискванията на Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ, L 101/1 от 15 април 2011 г.) – допълнителна разпоредба на § 6 към Закона за изменение и допълнение на НК (ЗИДНК), обнародвана в ДВ, бр. 84 от 2013 г.

¹⁶ Обнародван в ДВ, бр. 53 от 27.06.2014 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 62 от 5.08.2022 г.

¹⁷ Обнародван в ДВ, бр. 103 от 23.11.2004 г., в сила от 24.05.2005 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 80 от 24.09.2021 г.

- Закон за правната помощ (ЗПП)¹⁸;
- Закон за защита от домашното насилие (ЗЗДН)¹⁹;
- Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (ЗПФКПП)²⁰;
- Закон за борба с трафика на хора (ЗБТХ)²¹;
- Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (съкращавана като ЕКЗПЧОС или само ЕКПЧ), която е основополагащ акт и правен инструмент на Съвета на Европа. Представлява международен договор, подписан през 1950 г. и влязъл в сила през 1953 г. за страните учредителки на Съвета на Европа;
- Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание²²;
- Конвенция на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие²³;
- Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела;
- Директива 2004/81/ЕО на Съвета от 29 април 2004 г. за издаване на разрешение за пребиваване на граждани на трети страни, които са жертви на трафик на хора или са били обект на помощ за незаконна имиграция и които сътрудничат с компетентните органи;
- Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ, L 101/1 от 15 април 2011 г.);
- Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета и др. релевантни актове от европейското законодателство.

¹⁸ Обнародван в ДВ, бр. 79 от 4.10.2005 г., в сила от 1.01.2006 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 11 от 2.02.2023 г., в сила от 4.05.2023 г.

¹⁹ Заглавието е изменено – ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г. Законът е обнародван в ДВ, бр. 27 от 29.03.2005 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. бр. 101 от 27.12.2019 г.

²⁰ Обнародван в ДВ, бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 63 от 4.08.2017 г., в сила от 5.11.2017 г.

²¹ Обнародван в ДВ, бр. 46 от 20.05.2003 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 81 от 15.10.2019 г.

Разпоредбата на чл. 25 от ЗБТХ предоставя статут на специална защита на пострадалите, които са изразили съгласието си да сътрудничат с компетентните органи за разкриване на извършителите на трафика. Закрилата се осъществява по време на цялостното провеждане на наказателното производство и включва удължен престой в приютите за жертви на трафик, както и разрешение за продължително пребиваване на територията на РБ относно пострадалите от трафика, които са граждани на трети държави – по реда на Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ – обнародван в ДВ, бр. 153 от 23.12.1998 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 8 от 25.01.2023 г.)

ЗБТХ предвижда установяването на Национална и местни комисии за борба с трафика на хора. Той съдържа множество мерки за превенция, защита и подпомагане на жертвите на трафик, вкл. създаването на приюти за временно настаняване и центрове за подкрепа и закрила относно пострадалите от трафика на хора.

²² Приета от ОС на ООН на 10.12.1984 г. Ратифицирана с Указ № 3384 на Държавния съвет от 9.10.1986 г. – ДВ, бр. 80 от 1986 г. В сила за България от 26.06.1987 г. Издадена от МВР, обн., бр. 42 от 3.06.1988 г., изм. и доп., бр. 19 от 24.02.1995 г.

²³ Ратифицирана със закон, приет от 41-вото Народно събрание на 2.11.2011 г. – ДВ, бр. 90 от 2011 г., с резерви по чл. 20, параграф 4, чл. 21, параграф 2, чл. 24, параграф 3 и декларация по чл. 37, параграф 2. Издадена от МВР, Обн., ДВ, бр. 33 от 27.04.2012 г., в сила за Република България от 1.04.2012 г.

Библиография

Директива 2011/99/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно Европейската заповед за защита.

Закон за Европейската заповед за защита (ЗЕЗЗ), Обн., ДВ, бр. 41 от 5.06.2015 г., в сила от 6.07.2015 г.; последно доп. ДВ, бр. 33 от 26.04.2016 г., в сила от 27.05.2016 г.

Конституция на Република България (КРБ), Обн., ДВ, бр. 56 от 13.07.1991 г., в сила от 13.07.1991 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г.

Наказателно-процесуален кодекс (НПК), Обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 62 от 5.08.2022 г.

Недялкова, Е. (2020). Задължително назначаване на експертиза в наказателното производство. В: *Сборник доклади от научна конференция „Върховенство на правото – актуални проблеми“*. София: Нов български университет, 228–245.

SPECIFIC RIGHTS AND NEEDS FOR PROTECTION OF THE VICTIMS OF CRIME IN RELATION TO THEIR PARTICIPATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Elena Nedyalkova²⁴

Abstract: The article explores procedural remedies and measures for protecting the rights and legitimate interests of victims of crimes based on Bulgarian and international legislation. The possibility of issuing

an European protection order has been also analyzed.

Keywords: European protection order, criminal proceedings

²⁴ Chief Assist. Prof.; Ph.D.; Law Department of New Bulgarian University; e-mail: enedialkova@nbu.bg.